

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยกฎหมายล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 เป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงหลักเกณฑ์วิธีการที่เจ้าหนี้จะฟ้องลูกหนี้ให้ตกเป็นบุคคลล้มละลาย รวมถึงวิธีการต่างๆในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ และหลังจากพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย เพื่อนำมาแบ่งเฉลี่ยให้แก่เจ้าหนี้ตามสัดส่วนแห่งหนี้ เป็นการก่อให้เกิดความเป็นธรรมขึ้นในระหว่างเจ้าหนี้ กฎหมายล้มละลายจึงมุ่งเน้นที่การรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้อย่างรวดเร็วและเสียค่าใช้จ่ายน้อย ป้องกันมิให้เกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกันระหว่างเจ้าหนี้ เจ้าหนี้จะได้รับส่วนแบ่งเฉลี่ยจากทรัพย์สินของลูกหนี้อย่างเสมอภาคตามสัดส่วนจำนวนหนี้ที่ตนมีอยู่ อีกทั้งยังเป็นการป้องกันมิให้ลูกหนี้ต้องถูกบีบบังคับเร่งรัดหนี้สินด้วยความไม่เป็นธรรม

เมื่อลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์แล้วอำนาจของลูกหนี้ที่มีอยู่เหนือทรัพย์สินหรือเหนือกิจการของตนก็จะตกมาเป็นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ รวมทั้งอำนาจครอบครองทรัพย์สินและกิจการของลูกหนี้ด้วย เพราะเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีหน้าที่ที่จะรวบรวมทรัพย์สินต่างๆเข้ามาในอำนาจของตนเองเพื่อดำเนินการจัดสรรให้แก่เจ้าหนี้ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย อำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้หรือกระทำการที่จำเป็นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่เสร็จสิ้นไป เก็บรวบรวมและรับเงินหรือทรัพย์สินที่จะตกได้แก่ลูกหนี้หรือที่ลูกหนี้มีสิทธิได้รับ รวมถึงการตกลงประนีประนอมยอมความ ฟ้องร้องหรือต่อสู้คดีที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ด้วย

เนื่องจากปัญหาฟ้องล้มละลาย (ตั้งแต่ปีพ.ศ.2540) ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ และถูกฟ้องเป็นคดีล้มละลายเป็นจำนวนมากขึ้น ประกอบกับมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่7) พ.ศ.2547 ยกเลิกมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่5) พ.ศ.2542 และเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 67/1, 81/1, 81/2, 81/3 และ 81/4 ในเรื่องของการปลดจากล้มละลาย โดยเปิดโอกาสให้ลูกหนี้สามารถร้องขอต่อศาล ให้ศาลมีคำสั่งปลดจากล้มละลายได้ หรือเมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้วให้ปลดลูกหนี้จากการเป็นบุคคลล้มละลายทันทีที่พ้นกำหนดระยะเวลาสามปี จึงเห็น

ได้ว่าระยะเวลาในการเป็นบุคคลล้มละลายสั้นลงจากเดิม ส่งผลให้มีการเข้าสู่กระบวนการล้มละลายมากขึ้น ตรงกันข้ามระยะเวลาในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ก็สั้นลง อันอาจทำให้ทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยึดมาชำระหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้มีน้อยลงไปด้วย

นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพราะปริมาณงานด้านการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายก็มีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งสวนทางกับอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ที่ถูกจำกัดตามนโยบายของรัฐบาล ส่งผลให้การจัดการเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้โดยการดำเนินงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้จำนวนเงินที่เข้าสู่คดีล้มละลายหลายคดีมีไม่เพียงพอที่จะจัดแบ่งสรรให้แก่เจ้าหนี้ ทั้งนี้การรวบรวมและควบคุมทรัพย์สินของลูกหนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งฝ่ายลูกหนี้เองและเจ้าหนี้ นอกจากนี้ยังต้องอาศัยประสบการณ์และความสามารถของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ด้วย

สำหรับการดำเนินการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องใช้ความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ มาก ไม่ว่าจะเป็นความรู้ความสามารถในทางกฎหมาย ทางบัญชีการเงิน และทางธุรกิจ ดังนั้นการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ซึ่งเป็นข้าราชการสังกัดกรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม ซึ่งมีความรู้ความสามารถเฉพาะทางด้านกฎหมายเท่านั้น จึงอาจไม่เพียงพอต่อการดำเนินการในฐานะเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายล้มละลายซึ่งมีบทบาทในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามที่กฎหมายล้มละลายได้กำหนดไว้

เพื่อให้การจัดการเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย จึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาถึงบทบาทของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในกฎหมายล้มละลาย โดยเฉพาะในส่วนของบทบาทหน้าที่ในเรื่องการจัดการทรัพย์สินว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ดำเนินการอย่างเหมาะสมหรือไม่ รวมทั้งความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมาย

ทั้งนี้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินในคดีล้มละลายอาจมอบหมายให้ภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการแทนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้เพื่อควมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วย จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมในการมอบหมายงานให้ภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการแทนด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามกฎหมายล้มละลาย และปัญหาต่างๆเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในบทบาทดังกล่าว รวมถึงความรับผิดชอบของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายล้มละลาย

3. ขอบเขตและวิธีการศึกษาวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (documentary research) เพื่อวิเคราะห์บทบาทบัญญัติในกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย คือ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 โดยพิจารณาเฉพาะในส่วนของกฎหมายล้มละลาย รวมทั้งระเบียบของกรมบังคับคดีเกี่ยวกับการพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้และปัญหาต่างๆของการดำเนินการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายล้มละลาย

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย

การวิจัยนี้จะทำให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมของเจ้าพนักงานพิทักษ์ในการจัดการทรัพย์สินตามกฎหมายล้มละลาย รวมถึงปัญหาต่างๆในการดำเนินการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินตามกฎหมายล้มละลาย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายล้มละลายและเพิ่มศักยภาพในการดำเนินการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้ดียิ่งขึ้น